

Zgodba o pastirju Pavlu

17. Konec

astir Pavel je bil v najlepši življenjski dobi, nikdar bolan, zdravih lic in veselega srca. Bil je kot mladenič štiriindvajsetih let, pa jih je imel deset že čez. Po srcu je bil še vedno otrok; pravili so, da so večkrat slišali, kako se je na paši pogovarjal s Križanim.

Nekega večera so se doma pri kmetovih razgovarjali, kako da ljudje na vse pretege hvalijo grofovega naslednika Petra zaradi umnega gospodarstva na graščini; kako da ga ima vse rado zavoljo njegovih dobrih rok, saj v sili prav vsakemu pomaga; in kako da ga spoštuje mlado in staro zaradi njegove velike prijaznosti z vsakim, naj bo že nizkega ali visokega stanu, reven ali bogat. Tudi o tem vedo povedati, da je stari grof kaj ponosen na tri zdrave vnučke, ki jih vodi sam po grajskih vrtovih in kram-

lja prav po otroško z njimi; stara grofinja pa se mudi najraje pri najmlajši, še ne leto stari vnučki, jo pestuje in ji kliče: »Ti si zlato sonce moje...!«

»Zdaj vidite, da je bilo prav, ker se je Peter priženil na graščino; ni bil grof po krvi, a je plemeč po srcu, in to nekaj velja pred Bogom in ljudmi. In ker mu Bog pomaga, vse premaga!« je pripomnil po tem razgovoru Pavel.

»Vidiš, Pavel, kar je zdaj naš Peter, bi po vseh božjih postavah moral biti prav za prav ti. Le zakaj nisi ti sam ozdravil mlade grofice, ki si bil prvi poklican, in bi pred devetimi leti — saj bo, menim, že toliko — obhajal svatbo na gradu ti in ne Peter. Tako si pa ostal pastir, sam kot Bog brez brata,« je omenil Pavlov krušni oče, kmet in gospodar sredi vasi.

»Je že res to,« je pritrnil Pavel; »ali Peter bi bil slab pastir na domu, jaz pa slab grofov naslednik; tako pa imate vi, oče, dobrega pastirja, grof pa dobrega naslednika. Mislim, da je tako prav! Svatbo bom pa tudi jaz obhajal, srce mi pravi, da že jutri.«

»Saj to ni mogoče!« so vsi hkrati vzkliknili in se začudeni spogledali.

»Mi nismo svoji, ampak božji. Se boste že še prepričali, da govorim resnico,« je zatrdil Pavel.

Kaj čudno se je vsem zdelo tako govorjenje; niso vedeli, kam meri Pavel in kaj naj pomenijo njegove besede. In so utihnili. Čez nekaj časa pa se oglasijo znova oče in dejo: »Ne vem, kaj naj bo to: čuk hodi že nekaj časa vsako noč na našo hruško; pa ne da bi koga izmed naše družine hotel izčukati; saj smo vendar vsi zdravi?«

Pogledali so vsi na Pavla, če bo kaj rekel na to, a on je molčal. Tudi to se je vsem čudno zdelo. Oglasili so se še mati in povedali: »Peka se mi to pot ni obnesla; hlebci so spodaj in ob straneh dobro zapečeni, ali skorja po vrhu je bleda; to pomeni, kakor pravijo, mrliča v bližnjem sorodstvu.«

Tudi zdaj je Pavel molčal in gledal nekam zamišljeno predse. Spet so oče rekli: »Naš pes tudi laja nekaj noči sem le počasi, zateglo, kakor da bi že od daleč vohal, da se nekdo bliža — smrt s koso na rami.«

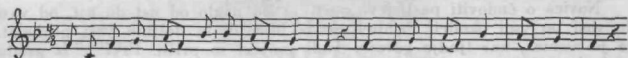
Dušljiva sopara je napolnjevala ozračje, tako da niso mogli več zdržati v sobi, zato je šla kmetova družina vkraj; pa preden so šli počivat, se je pastir Pavel, kakor to ni bila nikoli njegova navada, od vsakega poslovil in stisnil roko vsakemu, nato pa povedal, da bo jutri navsezgodaj gnal na pašo: vročina je huda, boljše je, da se napase žival v hladnem. Tudi to se je vsem čudno zdelo, rekli pa niso nič; le oče so pripomnili: »Kakor veš.«

Drugo jutro je pastir Pavel res gnal navsezgodaj na pašo. Živina je bila to pot začuda mirna in se je lepo pasla v jutranjem hladu. Pavel se je pogovarjal in poslavljaj od hitrih ribic v potočku, od drobnih ptičic v grmovju, od zelene travice in pisanih cvetlic, od vseh svojih prijateljčkov in bratcev na širnem pašniku; božal je živino, jo ogovarjal in se pogovarjal z njo, kakor da se za večno poslavlja od nje; nato pa je pokleknil pod križ, se ga oprijel z obema rokama in dolgo, dolgo molil. V sivih meglicah se je oglasila nad križem tista žalostna romarska pesem:

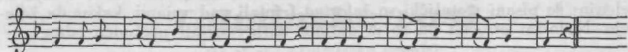
»Jezus je usmiljen bil...«

Jezus je usmiljen bil.

Po napevu iz Vodice.

Je-zus je u-smiljen, u-smi-ljen bil, xa nas kr-va-vi pot po-til.

Te-kla je, te-kla re-šnja kri xa odre-se-nje vseh lju-di.

Živina se kmalu ni hotela več pasti; postajala je, se spogledovala in žalostno mukala, kakor da bi bilo jokala; ti čudni, žalostni glasovi so se slišali celo v vas.

Doma so že nemirno čakali, kdaj bo prignal Pavel s paše, ali od nikoder ga ni bilo. Šli so pogledat domači, pa tudi drugi iz vasi, ki so zaslišali čudno žalostne glasove s pašnika, kaj je. Že od daleč so videli, da kleči vsa živina okrog znamenja, drobni ptički se pa spreletavajo nad njo in sladkomilo žvrgolijo; nekateri drže v kljunčkih zelene vejice ali pa prijetno duhteče cvetlice in jih spuščajo ob križu navzdol, da so bila vsa tla kar naenkrat postлана s samim cvetjem in zelenjem; še pisani metuljčki so se zibali v zraku žalostno, kakor da žalujejo za dobrim prijateljem. Nedolžni otročiči pa so iz daljnih daljav zaslišali prečudni odmev:

»Na križu umiram,
sveti raj ti odpiram...«

Ko so prišli vasi bliže, so videli, da sloni Pavel ob križu, sladko spi in na smeh se drži. Prijeli so ga, položili na zeleno tratico in uvideli, da je že izdihnil. Njegova krušna mati, kmetica iz vasi, je pokleknila in zavpila: »Vsi smo, da se usmili Bog. Toda kogar ima Bog rad, umrje mlad. — Mrtev je naš Pavle, v Bogu je zaspal!«

Pokleknil je tudi njegov krušni oče, kmet iz vasi, in s tresočim

glasom razodel: »Svatbo obhaja danes naš Pavel, kakor je snoči prerokoval; njegova nevesta pa je bela smrt.«

In njuna hčerka, mila Jerica, je snela z vratu svetinjico Matere božje, jo poljubila pobožno in položila Pavlu na srce. Hotela je nekaj reči, a besede je zadušilo pritajeno ihtenje.

Novica o čudoviti pastirjevi smrti je šla naglo od ust do ust, od vasi do vasi po vsej okolici. Prihiteli so iz bližnjih in daljnih vasi pogledat, če je resnica, kar ljudje govorijo. Tudi grajski so prišli. Prvi je iz gradu naglo kot veter prijezdil Peter; za njim se je pripeljal stari grof in drugi. Pri križu je bilo še vse kakor prej; živina je še vedno klečala in žalostno mukala, kakor bi milo jokala; drobni ptički so iz zlatih kljunčkov metali zelene vejice in lepo duhteče cvetke na Pavla, da je bil ves v cvetju in zelenju; še pisani metuljčki so žalostno frfotali nad vejami, kakor da žalujejo. Nedolžni otročiči pa so iz daljnih daljav slišali prečuden odmev:

»Le križ in trpljenje
nas vodi v življenje...«

Peter se je vrgel pred svojim prijateljem in največjim dobrotnikom na kolena, ga klical, objemal in jokal kakor otrok. Tudi drugi so ihteli, gledali smehljajočega se pokojnega pastirja in šepetali: »Pobožen, v življenju ubožen, v Bogu bogat. Kdor v Bogu živi, v Bogu tudi umrje!«

Stari grof se je križal in na prsi trkal; čim bolj je gledal mrtvega Pavla, tem bolj je videl sebe kot mladeniča v njem. Naredil mu je križ na čelo in na usta in prsi in ga vpričo vseh ljudi poljubil. Zdjenci so vsi slišali tisto žalostno romarsko pesem, ki je odmevala nekje v višavah izpod sivih meglic:

»Angel varuh na oblaku stoji
zlati kelih v roki drži...
Tekla je, tekla rešnja kri
za odrešenje vseh ljudi.
Angelnici jo pobirajo,
v zlate kelihe devajo...«

Vsi zavpijejo: »Pastir Pavel je svetnik, pastir Pavel je svetnik!«

V grajski kapeli so pastirja Pavla položili na mrtvaški oder in ga tretji dan kot svetnika slovesno pokopali. Iz groba je zrastle prelepa rdeča vrtnica in v njeni trnjevi kroni sta dva majhna ptička naredila drobno gnezdece in neprenehoma cvrčala. Stari grof je često vodil svoje tri vnučke h grobu. Nekoč vsi trije hkrati zakličejo: »Ali slišite, kako pojeta ptička?«

»Kako pa?« sprašuje začudeni grof.

»Pastir Pavel svetnik, pastir Pavel svetnik!« kličejo nedolžni vnučki.

Grofu se je utrnila svetla solza v očeh, zdrknila po licu in kanila na pastirjev grob. In ta solza je klicala, ta solza je vpila: »Sveti Pavel, spomni se mene in prosi za nas!«

»Amen!« so nevede zagostoleli nedolžni vnučki kakor drobni ptički...

Ciril Drekonja
Tolminske vasi

(Iz zbirke »Tolminske pesmi«)

*Po strminah gozdi so razpeti,
nad njimi goličave so in senožeti,
v dolini, tesno ob vznožju vas
beli se, kakor snežni plaz,
ki v pomladnem soncu mogel ni skopneti.*

*In kot da poleti ovce bele
v senco k potoku so prihitele,
ob vodi tamkaj hiše so zbrane
v objemu dreves posejane.*

*O še! — Kakor da iskrijo se bridke solzé
in močijo velo in zmučeno lice,
po ložinah, po kolkih, v gubah gora se blesté
bedne in tihe tolminske vasi.*